

Bohoslužby v Zábřeze 18.září 2016

Lk 16, 1-13

Milé sestry, milí bratři, byli jsme postaveni do tohoto světa, abychom hospodařili s Božím dílem. Jsme jeho správcové. Jak tento svět spravujeme? Jací to jsme správcové? To se pozná tehdy, když se majitel rozhodne zkontrolovat naše účty. Úvod Ježíšova příběhu se tedy na nás docela dobře hodí. Smíme se tam vidět, včetně toho hlasu, který nás před majitelem, tedy Bohem obviňuje ze špatného hospodaření. Je to hlas, který je svým způsobem pravdivý, na druhou stranu, to nedělá z lásky k Bohu, ale z nelásky k nám.

Čas účtování, kontroly, je vždy nepříjemný. Ať se člověk snaží sebevíc, vždycky se najde nějaká ta chyba, nějaký nedostatek. Tak jako u toho našeho správce. Tomu bylo jasné, co bude následovat. Nemůže obstát, protože jeho hospodaření nebylo zrovna ideální. Spíš spravovala majetek pro sebe než svého pána. A tak nemůže nějak počítat s tím, že by se jej nechal, že by mu ještě dal nějakou důvěru. A to je opravdu zlé. Nemá totiž možnosti, co dělat dál. Zde to vypadá, že je to takový podivný týpek. Na práci nejsem, žebrat se stydím. Jistě, to nevypovídá moc dobrého o tom konkrétním člověku. Ale, když si vezmeme spíše jeho situaci, zjistíme, že na tom můžeme být jako lidé vlastně stejně. Nejde o práci či žebrání, ale spíš o to, že naše situace je při složení účtů Bohu beznadějná. Co jiného, než být na této zemi můžeme dělat? Jaké jiné možnosti zde máme? Právě, že žádné. Není jiná země, kam bychom odešli, není jiné místo, kde bychom nebyli před Boží tváří. Takže je třeba vynaložit všechny síly, abychom zachránili to, co nyní máme. Svým způsobem to činí i ten nepoctivý správce, i když zde hraje na to, aby jej někde přijali. Už tedy tolik neřeší jestli obstojí nebo ne, ale jestli najde jiné místo. A tak činí skutky, které by se daly označit milosrdenstvím, odpuštěním. Snižuje dluhy, které u jeho pána jiní měli. Jeho situaci u pána to nepomůže, ale otevře to dveře k těm, co dluží. Získá si jejich vděčnost. Ví si tedy rady, ví, jak na to. A dojde uznání. Pán se nad ním smiluje a nechá si ho, neboť jednal prozíravě. Obětoval nepoctivý mamon záchraně své situace. A v tom je také základ tohoto příběhu. Jde svým způsobem o pohotovost k oběti, odevzdání, hledání něčeho jiného než jen vlastního prospěchu.

Jednání toho nepoctivého správce je nahlíženo prozíravým. Ježíš sám zde říká, že ti synové světa takoví vůči sobě jsou. Něco obětují, aby naopak získali. Jde o ně samotné, jejich existenci a tak neřeší, co všechno dají, co je to bude stát. A tak, i když je ten správce nepoctivý, ukazuje se na něm přeci jen cosi dobrého. Získal si přátele, i když takovým podivným způsobem. Ale o to právě jde. Neřeší ten mamon, který pomine, je jen nástrojem, prostředkem. Řeší, co bude

dál, hledal, jak zajistit budoucnost. Ježíš zde tak trochu provokativně říká, že i přes toto jednání, přes nepoctivý mamon může člověk přijít do věčných příbytků. Ač je to totiž podivné, tak ten správce, či kdokoliv jiný, kdo mamon použije na získání přátel, stává se na něm nezávislý. Je jasné, že neslouží tomu mamonu. Jak už jsem říkal, je to jen prostředek k dosažení svého cíle.

Ten nepoctivý mamon zde docela provokuje. Jistě nám moc nedá spát skutečnost, že není odsouzen, ale je brán jako prostředek dobrého díla. Zkusme zde ale nevidět na chvíli správce s jeho nahromaděným jměním, ale člověka, který žije na tomto světě a počíná si jako jeho nepoctivý správce. Co vlastně všechno takto získává? Udrží svůj život, své touhy. To je základ. Zajišťuje svůj život také do jisté míry nepoctivým způsobem, protože ve své pohodlnosti častokrát svěřenou zemi spíše devastuje než obhospodařuje. Zároveň i mnohé hodnoty svého života, to, čím je, získává poněkud nečistým způsobem. Je v tom kus sobectví, myšlení na sebe sama. A tak by se dalo říct, že samotný lidský život je takový nepoctivý mamon. Tedy míněno ten život, co žije zde na zemi. Vždyť jej člověk nespravuje poctivě, ale hledá různé úlevy, cestičky, jak v něm dělat vše raději po svém, než respektovat pro něj ne vždy výhodná pravidla. Tady už začíná být patrné, že tento mamon, může mít přeci dobré využití. I když člověk žije ze svých sil, může si jej Bůh použít pro dobré dílo. A také používá. Vždyť Pavel píše, že všichni jsme zhřešili a vzdálili se od Boží slávy. Přesto mnohé povolal, obrátil jejich srdce a i ten nepoctivě vybudovaný život použil pro své dílo.

Příběhu o nepoctivém správci předchází tři podobenství, která ukazují k nalezení ztraceného a k radosti, kterou Bůh z takového nalezení má. V tom nepoctivém správci by se něco podobného jistě dalo najít také. Vždyť nepoctivý služebník je za svou píli odměněn. Možná je jeho pán blázen, když mu dal novou šanci. Ale v jeho jednání je cosi nezvyklého. Ocenil prozíravost, doslova se mluví o rozumnosti. Jednal rozumně, chytře. V dané situaci našel řešení, které pomohlo změnit jeho obraz. Poznal, že mu hrozí pád, a tak neváhal nasadit vše, co se dalo, aby našel pokračování své cesty. Pán tak nechválí jeho nepoctivost, ale nasazení. A to se neobešlo bez obětí. Údajně množství na úpisech odpovídalo původní půjčce a tak jejich snížením si sám odebral zisk. Nepoctivý mamon, to, na čem stálo zajištění jeho života, toho se vzdal. A vlastně došlo odpuštění, protože jeho nepoctivost byla zapomenuta a dostal novou šanci. I když to nezazní naplno, na pozadí je možné vidět, že objevil něco důležitějšího než jen svůj zisk. Objevil, že když jde o život, tak není nic, co by měl šetřit. Nalézá nutnost sebe sama upozadit.

Příběh se stává výzvou. Klade se v ní důraz na věrnost ve správě toho, co člověk dostal. Přitom nerozhoduje, jaký je původ toho, co má spravovat. Důležité je, aby jednal správně, rozumně. Jsou jmenovány věci malé i velké, poctivé i nepoctivé. Všechny mají tolik společného, že v nich má člověk zůstat věrný správce. Jaký to vlastně je? Jak vypadá? První věcí je vědomí, že je mu vše jen svěřeno. Jemu to ve skutečnosti nepatří. Jde tak u poznání, komu vlastně složím. U té správy je to totiž docela dobře poznatelné. Kdo má užitek z toho, co spravuje? Nepoctivost toho správce byla v tom že na majetku svého pána sám dost vydělával.

Hospodařil s ním tak, jako by spíše byl jeho. Tím vlastně svého pána okrádal. S námi je to ale podobné. Náš život máme k čemu? Jak s ním nakládáme? Koho oslavujeme? Sebe či Boží dílo? Když sebe, upíráme slávu Bohu, který má na ni nárok. Jistou dobu to tak může fungovat dobře, ale jednou to skončí a přijde čas účtování. Jak jsi člověče žil? Jak jsi naložil s darem nejen života, ale také země, darem celého stvoření? A člověku je jasné, že to nebude nic příjemného. Bůh má pro nás připraven věčný život, ale nejprve se musíme osvědčit zde na zemi. Sobectví a pýcha nás o tento život připravují. Vždyť cesta k němu se uzavřela právě tehdy, když člověk poprvé proti Bohu zhřešil, rozhodl se sám pro sebe místo pro to být Božím obrazem.

Dopad dnešního příběhu na náš život je vlastně dvojitý. Na jednu stranu se zde setkáváme s apelem na poctivou správu věcí. Konejme věrně, co nám bylo dáno. Osvěťme na přístupu k Božímu stvoření, že se již v našem životě něco změnilo. Již nejsme nepoctivci myslící na sebe, ale poctivci, myslící na dílo Boží. Takovou změnu může v člověku udělat jen setkání s Ježíšem, setkání s jeho slovem, které odhaluje pravdu o nás a našem jednání. Druhá rovina je v motivaci, proč vůbec hledat v Ježíši svou spásu? Jistě by se dalo říct, že je krásné, když k Ježíši přicházejí ony ztracené ovečky, které zjišťují, jak mnoho jim chybí Boží pokoj a láska. Jenže již podobenství o marnotratném synu ukázalo, že ty motivy mohou být zcela jiné. Jeho přece nevedla ani tak láska k otci jako spíš beznadějnost situace. A ten nepoctivý správce na to vlastně navazuje. On udělá dobrou věc, ale ne pro úctu ke svému chlebedárci, ale ze strachu o svůj život. A takto možná přicházejí i mnozí k Ježíši. Mají strach o svůj život. Do jisté míry myslí stále víc na sebe než na Boha. Může se to zdát podivné, ale i to je cesta. To jsou ti přátelé z nepoctivého mamonu. Nejde zpočátku čistě o ně. Ale v posledku to může člověka skutečně zachránit. I když hledá, jak se sám zachránit, může najít svou záchranu v Bohu.

Zde také můžeme najít apel k věrnosti. Ten mamon nemusí být náš život, ale životy, těch, kdo jsou nám svěřeni. I s nimi lze naložit dobře či špatně, být věrný či nevěrný. Zde sedí dobře ta zmínka o věrnosti ve správě nepoctivého majetku. Možná by se tím spravedlivý člověk neměl vůbec zabývat. Ale na druhou stranu, ten nepoctivý majetek může být obrazem příchodích, kteří neměli čistý úmysl v hledání Boží lásky. Přesto jsou nám svěřeni a máme jim být pastýři, máme být správci jejich života, který má oslavit ne nás, ale Boha v nebesích. Učedníci se jistě i s takovými hledajícími setkávali a možná jim moc neseseděli. Jenže i ti patří k Božímu lidu. Ostatně i zde platí Ježíšovo slovo o službě dvěma pánům. Nelze sloužit Bohu i majetku. Majetek přitom není jen hmotná věc, ale i to, co člověk sám získá jako zkušenosti, dovednosti. Je to možná nepředstavitelné, ale při spravování Božího díla se právě spoléhání na svou zkušenost a svůj um může stát kamenem úrazu. Naše zkušenost a hloubka našeho poznání není nikdy tak hluboká, aby dokázala říct, jakým způsobem jednat s ostatními, jak k nim přistupovat, jak je posuzovat. A tak se nedejme lákat k nepoctivému správcovství, kde budeme hledat jen to, co se nám líbí, co nám něco přinese. Nikoliv, spravujme svěřené dílo tak, aby Bůh z něj měl ten největší užitek.

Pane Ježíši, tvá láska přijímá každého člověka, mění každé srdce. Je jedno, z jakých pohnutek k tobě přicházíme. Ty přeci každého změníš. Dej ať tedy věrně spravujeme vše, co jsi nám svěřil. Dej ať máme dobrou naději o každém člověku, ke kterému nás posíláš.

Amen.